
***Met passie
samenwerken,
enthousiasmeert
anderen!***

Congres Partners in Verstaan
Parallelsessie A.9

Yvonne Verkooijen
Janneke van Akere-Hendriks

1

BEGINSITUATIE

Taalbrug Junior

SBO de Petraschool

2

IDEEËN

Starten bij de basis.

3

DE AANPAK

Niet apart en naast elkaar,
maar samen en met elkaar.

4

EN NU?

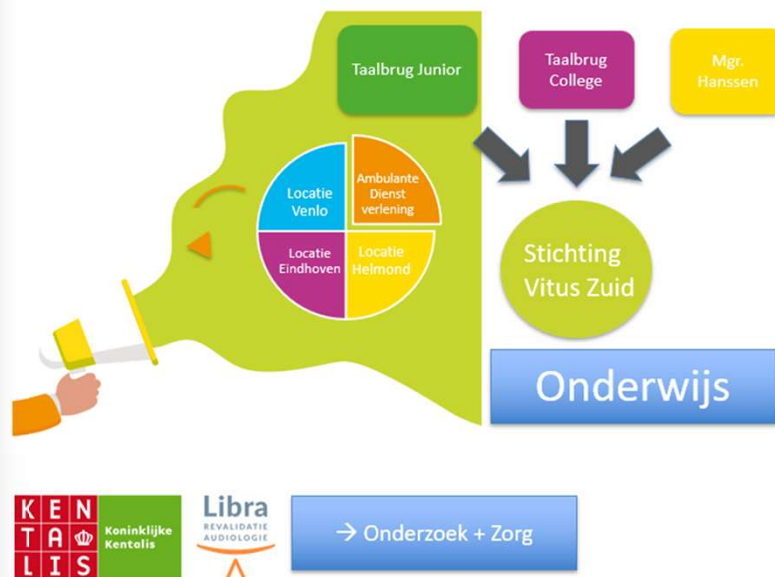
Samen verder kijken.

1

BEGINSITUATIE

Taalbrug Junior: scheefgroei in aanvraag van arrangementen.

- Veelal sprake van een blijvende ondersteuningsvraag bij SBO populatie.
- Verhoudingsgewijs veel expertise al aanwezig.
- Reguliere aanvragen komen in de knel.

1

BEGINSITUATIE

SBO de Petraschool;
We werken hard, maar naast
elkaar.

- Veel individuele begeleiding van leerlingen buiten de groep.
- Handelingsadviezen op papier, na de les.
- Vergelijkbare hulpvragen worden individueel beantwoord.
- Veel professionals in dezelfde klas.

2

IDEEËN

Door de basisvaardigheden van alle leerkrachten te verbeteren, verbeter je de basis voor iedereen!
We werken van onder naar boven.

Pilot: vergroten en implementeren communicatieve vaardigheden:

- Scholing basiscommunicatie schoolbreed
- Meer kennis TOS
- Ontwikkelen leerlijn communicatieve vaardigheden
- Uitbreiden van de leerkrachtvaardigheden

3

DE AANPAK

Niet apart en naast elkaar,
maar samen en met elkaar.
We staten in de onderbouw:
coachen en co-teachen.
Leerkracht én logopedist
sluiten aan.

- Start co-teaching in onderbouw (gr 1-2-3)
- Scholing basiscommunicatie en ervaar TOS
- Inzet en borging TOS- (leerlingen)kaart
- Afspraken ondersteunende gebaren, scholing NMG

Saskia Renders
logopedist SBO Petraschool Eindhoven

4

EN NU?

Samen verder kijken:
Uitbreiden van de pilot
Alles samen kan niet, keuzes
maken wat wel.

- Ontwikkelen kijkwijzer:
Richting geven aan hulpvragen.
- Bijstellen interventies.
- Uitdragen: olievlek
intern én extern.
- AD Taalbrug: ontwikkelen van een
standaard voor ondersteuning in
het SBO/PRO.
- Op weg naar passend en inclusief:
expertisecentrum Vitus Zuid.

Vragen?

TOS-leerlingkaart

TOS - leerlingkaart van Namen

DIT BEN IK

Ik ben.
 Ik ben **10 jaar** oud.
 Ik zit op de Petraschool in groep **6** juf Gitte.
 Op school vind ik het leuk om te gymmen, knutselen en muziek te maken.
 Het vak rekenen is favoriet.
 Taal blijft nog moeilijk voor mij.
 Ik heb een **TOS**. Hierdoor vind ik het soms moeilijk om taal te begrijpen of om te praten.

HELPEND VOOR MIJ

Helpend voor mij zijn: de **picto's** en de juffen/meester.
 Het is fijn als de **picto's** in de klas hangen, zodat ik ernaar kan kijken.
 Iedereen die mij kent, is hiervan op de hoogte en helpt mij.

AANDACHTIG LUISTEREN & AANDACHT RIJCHTEN

 Ik kijk naar de ander. Ik let op en luister goed. Ik begrijp wat de ander zegt.	 Ik luister extra goed. Ik kan het belangrijkste herhalen.	 Ik luister heel goed. Ik kan het belangrijkste herhalen.	 Ik blijf bij het onderwerp.
---	--	---	---

OM HULP VRAGEN

 Ik vraag om verduidelijking.	 Ik vraag om hulp.	
---	--	--

TOS - leerlingkaart van Namen

GEVOELENS

 Ik vertel hoe ik me voel.	 Ik let op hoe de ander zich voelt.	
---	---	---

SPORTIEF GEDRAG

 Ik ben een goede winnaar.	 Ik ben een slechte winnaar.
 Ik ben blij.	 Ik lech de verliezer uit.
 Ik heb respect voor de verliezer.	 Ik ben blij maar overdrijf.
 Ik lech de verliezer nooit uit.	
 Ik ben een goede verliezer.	 Ik ben een slechte verliezer.
 Ik ben teleurgesteld maar weet dat het niet heel erg is.	 Ik ben boos.
 Ik feliciteer de winnaar.	 Ik geef een ander de schuld.
	 Ik geef een ander de schuld.
	 Ik as hullen.

TOS-kaart voor leerkrachten

Titel TOS-kaart 2024 / 2025

Startdatum 14-11-2024

Betrokkenen Naam:

Groep:

Schooljaar:

Leerkracht(en):

TOS vastgesteld door:

TOS vastgesteld op:

Interne deskundigheidverklaring SBO Petraschool: ja/nee

Einddatum

Status Lopend

Probleemomschrijving **Specifieke leerlingkenmerken:**

Een taalontwikkelingsstoornis (TOS) is een blijvende stoornis in taalverwerking en/of taalproductie: kinderen met een TOS hebben moeite om taal te begrijpen en/of te gebruiken doordat de hersenen taal minder goed verwerken. De gevolgen van een taalontwikkelingsstoornis zijn voor ieder kind weer anders.

Er kunnen problemen zijn in de volgende gebieden:

1. Auditief:

- Klankonderscheiding
- Analyse en synthese
- Auditief geheugen

2. Sociaal-emotioneel:

- Internaliserende gedragsproblemen
- Externaliserende gedragsproblemen

3. Woordvinding

4. Verstaanbaarheid: regelmatig niet/ nauwelijks te verstaan

- Kan enorme invloed hebben op lezen en spelling
- Zwakke mondmotoriek
- Vaak specifieke fouten (er lijkt een systeem in te zitten)
- Sommige klanken kunnen niet geïsoleerd worden uitgesproken
- Fonologische stoornis: moeite met het samenvoegen van klanken tot woorden en zinnen

5. Logisch vertellen:

- Chaotisch en niet samenhangend vertellen
- Moeite met het verwerven van de grammaticale regels van de taal

6. Woordenschat: is klein

7. Taalbegrip: moeite om anderen te begrijpen en zichzelf begrijpbaar te maken

8. Communicatieve redzaamheid: onvoldoende tot niet communicatief redzaam

9. Executieve functies:

- Werkgeheugen
- Inhibitie
- Flexibiliteit
- Herkennen en begrijpen van emoties
- Aandachtsproblemen

Doel Doel(en):

- Goed kunnen volgen van de lessen
- Actief mee kunnen doen met de lessen

- Beter begrijpen van de (nieuwe) leerstof
- Kunnen praten over gevoelens, opvattingen, wensen en relaties
- Meer zelfvertrouwen en zelfkennis ontwikkelen
- Vergroten van weerbaarheid.

Aanpak Hieronder wordt aangegeven welke concrete acties en interventies kunnen worden ingezet voor de leerlingen met een gediagnosticeerde TOS. Eventuele interventies worden voor individuele kinderen gekozen en uitgevoerd waarbij rekening wordt gehouden met de unieke kenmerken van elke TOS kind. Met een kruisje wordt aangegeven welke acties er voor dit kind ondernomen worden.

Verantwoordelijkheid leerkracht

Tijdens de les: de leerkracht zorgt ervoor dat hij:

- Rustig en duidelijk praat.
- Met het gelaat naar het kind toe praat.
- Rust en structuur biedt.
- Gebruik maakt van VAT (taal vangen, verbeteren en uitbreiden).
- Verwoord wat hij ziet en de bedoeling uitlegt (van bijvoorbeeld regels).
- De taken op papier onder elkaar zet (van boven naar beneden, 1 voor 1).
- Niet te veel taken tegelijk geeft.
- De instructie kort houdt (maximaal 10 minuten) waarna hij de leerling aan de slag laat gaan.
- Checkt of informatie goed is overgekomen, door het kind de informatie te laten navertellen.
- Extra tijd geeft om zinnen af te kunnen maken (om te vertellen).
- Dat er niet door elkaar heen wordt gesproken.
- Dat omgevingsruis verminderd wordt.
- De leerling een plek in de klas vooraan of in directe zichtlijn van zijn bureau heeft.
- Er geheugensteuntjes zijn (picto's, mindmap, woordveld, altijd met taal erbij).
- Werktijd zichtbaar maakt met een time-timer.
- Veel herhaling biedt en geduld heeft.
- Moeilijke woorden vermijdt.
- Het kind laat tekenen/ aanwijzen wat zijn innerlijke taal is bij emoties.
- Goed gedrag laat zien (complimenteert en benoemt wat goed gaat en waarom).
- Picto's gebruikt bij veel terugkerende woorden.
- De vaste contactpersoon is voor de TOS-leerling (vertrouwd en veilig).
- Regelmatig vraagt hoe het (echt) gaat.
- Er een rustige omgeving is bij het voeren van een gesprek.
- Voorspelbaar is.
- Een TOS-leerling nooit als 1e een beurt geeft, maar het kind de informatie/ het voorbeeld- gedrag van de anderen eerst in zich laat opnemen.
- Het kind aan hem laat zien/ tonen, aanwijzen als het niet uit zijn woorden komt of aan het kind vraagt: "Bedoel je misschien ...?"
- Het TOS kind een vast maatje geeft dat talig sterk is en model kan staan voor het kind.

Bij toetsen: de leerkracht zorgt voor:

- Een rustige omgeving (verminderde omgevingsruis).
- Afgabekende taken: de taken staan op papier onder elkaar (van boven naar beneden, 1 voor 1).
- Niet te veel taken tegelijk: toets wordt opgedeeld.
- Extra tijd (20%).
- Werktijd is zichtbaar gemaakt met time-timer.
- Een werkplek vooraan of in de zichtlijn van het bureau.
- Duidelijkheid wat er verwacht wordt: checkt of informatie is begrepen.
- Dat de juiste **ondersteuningsmiddelen** worden ingezet bij onvoldoende leesvaardigheid (indien er sprake is van hardnekkige leesproblemen en

voldoende inzet is geweest van extra hulp). Deze hulpmiddelen moeten bij de lessen ook ingezet en geoefend zijn!

1. Voorlezen van teksten door Alinea
2. Solo-apparatuur
3. Visuele stappenplannen
4. Steunkaartjes (voor het stellen van hulpvragen)

- Dat de juiste **ondersteuningsmiddelen** worden ingezet bij onvoldoende schrijfvaardigheid:

1. Typen
2. Tekenen

Uitvoering Verantwoordelijkheid leerling:

Tijdens de les:

IK:

- Praat rustig en duidelijk.
- Zet mijn TOS-leerlingenkaart in.
- Vraag om hulp (verbaal of met steunkaartjes) aan de leerkracht of mijn maatje.
- Gebruik mijn Stappenplan om zelfstandig te kunnen werken.
- Gebruik Alinea.
- Geef op tijd aan wanneer ik rust nodig heb (om rustig kunnen worden).
- Typ in plaats van schrijf (gebruik Alinea) indien mijn schrijfvaardigheid onvoldoende is gebleken en er sprake is van een hardnekkig schrijfprobleem/ motorisch probleem.
- Maak de taken van boven naar onder, 1 voor 1.
- Zet mijn koptelefoon op om omgevingsruis te verminderen.

Bij toetsen:

IK:

- Vraag om een rustige werkplek met zicht op leerkracht en time timer.
- Vraag of ondersteuningsmiddel dat in de lessen gebruikt wordt ingezet mag worden:

1. Voorlezen van tekst door Alinea
2. Vergrote tekst (125%)
3. Gebruiken van visuele stappenplan
4. Gebruiken van steunkaartjes
5. Solo apparatuur
6. Typen in plaats van schrijven (gebruiken Alinea).

- Gebruik de extra tijd (20% extra).
- Zet mijn koptelefoon op om omgevingsruis te verminderen.

Evaluatie Bespreek in het begin van het schooljaar wat er nodig is en bespreek na de toetsperiode en/ of andere momenten indien nodig of de kaart zo blijft of aangepast moet worden.

